

Conférence des Cours constitutionnelles européennes
Conference of European Constitutional Courts
Konferenz der europäischen Verfassungsgerichte
Конференция Европейских Конституционных Судов

**JUSTIȚIA CONSTITUȚIONALĂ:
FUNȚII ȘI RAPORTURILE CU CELELALTE
AUTORITĂȚI PUBLICE**

*Raport național pentru cel de-al XV^{lea} Congres al Conferinței
Curților Constituționale Europene, prezentat de
Tribunalul Constituțional din Andorra*

I. RAPORTURILE CURȚII CONSTITUȚIONALE CU PARLAMENTUL ȘI GUVERNUL

- 1. Rolul Parlamentului (eventual al Guvernului) în procedura de numire a judecătorilor la instanța de contencios constituțional. După numire, aceeași autoritate îi poate revoca pe judecătorii instanței constituționale? Care sunt motivele / temeiurile unei asemenea revocări?**

Consiliul General (Parlamentul) desemnează doi din cei patru magistrați care alcătuiesc Tribunalul constituțional andorran, câte unul din ceilați doi fiind numiți de fiecare Co-principe. Magistrații desemnați de Consiliul General sunt aleși de o majoritate de trei cincimi din numărul consilierilor generali de drept (actualmente, Parlamentul Andorrei este compus din 28 consilieri aleși prin vot universal). În toate cazurile, desemnarea unui magistrat trebuie să conțină motivația suficientă care să garanteze că persoana este adecvată îndeplinirii funcției. Numirea judecătorilor constituționali este publicată în Monitorul Oficial al Principatului Andorra.

Consiliul General nu are posibilitatea de a-i revoca pe judecătorii constituționali desemnați, întrucât pe durata exercitării mandatului aceștia sunt independenți și inamovibili și nu pot fi pasibili de sancțiune, cu excepția cazurilor definite și în forma specificată de legea specială cu privire la Tribunalul Constituțional. Magistrații constituționali își încetează funcția: la încheierea mandatului, prin renunțare voluntară, prin deces, din cauză de incapacitate personală sau de ordin legal, ca urmare a unei condamnări penale pentru săvârșirea unui delict cu intenție frauduloasă și în urma aplicării chiar de către Tribunal a unei sancțiuni disciplinare pentru săvârșirea unei fapte calificate ca fiind foarte gravă. Orice cauză de incapacitate declarată urmează a fi examinată de Tribunal, care se reunește în sesiune plenară, decizia fiind adusă la cunoștința organului care a numit judecătorul în cauză, în vederea efectuării unei noi numiri. În toate cazurile, neexercitarea atribuțiilor în decursul unei perioade de peste șase luni consecutive este considerată cauză de incapacitate.

- 2. În ce măsură instanța de control constituțional are autonomie financiară – în stabilirea și administrarea bugetului de cheltuieli?**

Tribunalul Constituțional este “stăpân” pe bugetul său, într-adevăr, are o independență bugetară totală odată ce proiectul de buget este aprobat de plenul Tribunalului și, în termenul stabilit de Legea generală privind Finanțele publice, îl transmite șefului Guvernului pentru includerea în proiectul de lege a bugetului general.

Președintele Tribunalului Constituțional este responsabil de gestionarea bugetului alocat Tribunalului, cu sprijinul Secretarului general. El prezintă rapoarte Consiliului General și Guvernului cu privire la funcționarea și necesitățile Tribunalului.

3. Poate fi modificată legea de organizare și funcționare a instanței constituționale de către Parlament, însă fără consultarea acesteia?

Legea specială privind Tribunalul Constituțional din Andorra (LQTC) a fost adoptată la 2 și 3 septembrie 1993, dar a înregistrat modificări de patru ori; în trei dintre acestea, chiar Tribunalul Constituțional a propus sau a sugerat modificarea propriei legi (la 19 mai 2006, cu privire la alternanța președinției; la 28 iunie 2002, cu privire la valabilitatea unei acțiuni directe de neconstituționalitate, respectiv dacă, după încheierea mandatului, consilierii își continuă, până la data constituirii noului Consiliu General, capacitatea de exercitare a unei acțiuni directe de neconstituționalitate; la 14 decembrie 1995, cu privire la procedura controlului prealabil de constituționalitate asupra acordurilor internaționale, la care face referire articolul 64.2 din Constituție) și, o altă dată, la solicitarea Parlamentului, la 19 aprilie 1999, cu privire la eliminarea filtrului Ministerului Public pentru recursul de *amparo*. În ceea ce privește organizarea și funcționarea, Tribunalul își adoptă propriile reguli interne de funcționare (articolul 9 i) LQTC).

4. Instanța constituțională are competența verificării constituționalității regulamentelor de organizare și funcționare a Parlamentului, respectiv Guvernului?

Legea specială cu privire la Tribunalul Constituțional nu menționează expres decât controlul de constituționalitate asupra Regulamentului Consiliului General, fără a face nicio precizare despre regulamentul de organizare și funcționare a Guvernului. Recursul împotriva Regulamentului Consiliului General nu poate fi introdus decât de o cincime din parlamentari.

5. Controlul de constituționalitate: specificați tipul / categoriile de acte asupra cărora se exercită controlul.

Tribunalul Constituțional este competent să controleze, pe cale directă, constituționalitatea legilor, a decretelor emise în virtutea delegării legislative și a Regulamentului Consiliului General; să controleze legile, decretul legislative și reglementările cu putere de lege, indiferent de data intrării lor în vigoare, printr-o procedură a incidentului (*exceptiei*) de neconstituționalitate, care se ridică de către instanțele de drept comun în cursul judecării unui litigiu atunci când există îndoieli rezonabile și bazate pe constituționalitatea normei a cărei aplicare este necesară pentru soluționarea cauzei; precum și să controleze legile și tratatele internaționale, anterior promulgării acestora.

Constituția prevede astfel de proceduri la articolele 98 a) și b), 99, 100 și 101, ele fiind dezvoltate în capitolele II, III și IV ale legii speciale cu privire la Tribunalul Constituțional, și anume: acțiunea directă de neconstituționalitate (de la articolul 45 la

51), incidentul de neconstituționalitate introdus de instanțele de drept comun (de la articolul 52 la 58), procedura prealabilă de verificare a constituționalității tratatelor internaționale (de la articolul 59 la 62) și procedura de aviz prealabil privind conformitatea legilor cu Constituția, la cererea co-principilor (de la articolul 63 la 68).

- 6. a) Parlamentul și Guvernul, după caz, procedează de îndată la modificarea legii (respectiv a actului declarat neconstituțional) în sensul punerii de acord cu legea fundamentală, potrivit deciziei instanței de contencios constituțional. Care este termenul stabilit în acest sens? Există și o procedură specială? În caz contrar, specificați alternativele. Exemplificați.**

Nu există un termen prevăzut de lege pentru ca Parlamentul și Guvernul să procedeze de îndată la amendarea unei legi declarate ca fiind contrară Constituției. Deciziile prin care se constată neconstituționalitatea, în tot sau numai în parte, a normei contestate pe cale directă trebuie să declare nulitatea absolută și suprimarea eventualelor efecte produse pe durata ei de valabilitate. În acest scop, în anexa la decizie se publică un tabel cu privire la validitatea normelor abrogate prin articolele declarate neconstituționale, părțile interesate beneficiind de un termen de cel mult cincisprezece zile pentru a solicita autorităților publice restabilirea situației juridice ce fusese afectată de aceste reglementări (art. 51, al. 1 LQTC).

- 6. b) Parlamentul poate invalida decizia curții constituționale: precizați în ce condiții.**

Nu, Parlamentul nu poate invalida decizia Tribunalului Constituțional, deoarece deciziile luate de Tribunal sunt obligatorii pentru puterile publice ca și pentru particulari, iar hotărârile pronunțate au autoritatea lucrului judecat.

- 7. Există mecanisme de cooperare instituționalizată între Curtea Constituțională și alte organe? Dacă da, care este natura acestor contacte / ce funcții și prerogative se exercită de ambele părți?**

Nu există mecanisme de cooperare.

II. SOLUȚIONAREA CONFLICTELOR JURIDICE DE NATURĂ ORGANICĂ DE CĂTRE CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

1. Care sunt trăsăturile conținutului conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritățile publice?

Constituția și Legea specială cu privire la Tribunalul Constituțional le denumesc conflicte de competență între organele constituționale. Este vorba de o încălcare a competențelor conferite prin Constituție, de către un alt organ constituțional.

2. Dacă instanța de contencios constituțional are competența soluționării acestor conflicte.

Aceasta este o competență a Tribunalului Constituțional din Andorra prevăzută de Constituție în articolul 98 d).

În cazul în care actele, deciziile sau dispozițiile normative ale Consiliului General sau ale Guvernului interferează în domeniul de competență rezervat comunelor, potrivit Constituției, sau dacă aceste comune exercită competențe rezervate Consiliului General, Guvernului sau unei alte comune, organele lezate pot introduce conflictul de competență în fața Tribunalului Constituțional.

Sesizarea Tribunalului Constituțional este, de asemenea, posibilă în cazul în care prin neexercitarea unei competențe a unui organ general al statului sau a unei comune se împiedică, blochează sau se aduce atingere unui alt organ, în exercitarea unui atribut propriu, ori se încalcă un drept subiectiv al persoanelor particulare.

3. Care sunt autoritățile publice între care pot apărea astfel de conflicte?

Conflictele de competență pot apărea între următoarele organe constituționale: Co-principii, Consiliul General, Guvernul, Consiliul Superior al Justiției și Comunele (care sunt organele reprezentative și de administrare a „parohiilor” sau *parròquies*, colectivități publice care au personalitate juridică și prerogativa de a adopta reglementări locale, supuse legii, sub formă de ordine, regulamente și decrete).

Drepturile individuale ale particularilor sunt, de asemenea, protejate împotriva inacțiunii puterilor publice, precum și în ceea ce privește competențele teritoriale sau organele constituționale generale ale statului.

4. Actele juridice, faptele sau acțiunile ce pot genera astfel de conflicte: sunt ele legate doar de conflictele de competență sau implică și cazurile când o autoritate publică poate contesta constituționalitatea unui act emis de o altă

autoritate publică? Dacă instanța dvs. de control constituțional a soluționat astfel de conflicte. Exemplificați.

În cazul în care încălcarea competențelor s-ar datora unei legi a Consiliului General sau unui decret legislativ al Guvernului, conflictul va trebui soluționat în conformitate cu procedura de control de constituționalitate prevăzută în capitolul II din Titlul IV al Legii speciale privind Tribunalul Constituțional, în toate punctele sale, inclusiv cel referitor la calitatea procesuală activă. Acest lucru nu a fost niciodată înregistrat în Tribunalul din Andorra.

5. Care sunt titularii dreptului de a sesiza instanța constituțională în vederea soluționării unui asemenea conflict?

O acțiune directă poate fi înaintată de o cincime din membrii de drept ai Consiliului general, de către șeful Guvernului sau de către trei Comune.

6. Care este procedura de soluționare a unui astfel de conflict?

Acțiunea este introdusă printr-o cerere redactată cu formalitățile prevăzute la articolul 36 din lege.

În cazul în care autorii sesizării sunt trei Comune, la cerere trebuie anexat și un certificat al acordurilor încheiate de respectivele organe colegiale, în care să fie arătată decizia de a iniția procedura de contestare a reglementării în cauză.

În cazul descris la punctul precedent și atunci când contestația se face de minimum o cincime din membrii Consiliului, cererea trebuie să fie comună și însușită sub aspectul tuturor clauzelor sale. Toate acțiunile privind acest recurs sunt imputabile co-solicitanților. Desistarea unuia dintre ei atrage anularea acțiunii dacă prin aceasta nu se mai respectă numărul necesar de comune sau de consilieri.

Admisibilitatea cererii nu întrerupe aplicarea reglementării contestate.

În cazul în care cererea a fost declarată admisibilă de către Tribunalul Constituțional, judecătorul raportor, prin încheiere, o va transmite în copie președintelui organului care a edictat norma contestată, precum și Ministerului Public, astfel încât aceștia să compare și să răspundă la cerere în termen de cel mult cincisprezece zile calendaristice.

Răspunsurile la cerere trebuie să conțină motivarea de fapt și de drept considerată pertinentă și să furnizeze, după caz, mijloacele de probă și dovezile practice folosite în susținerea intereselor acestora; de asemenea, trebuie atașate și documentele care atestă cerințele de reprezentare și procură.

În cazul achiesării, de comun acord, a Ministerului Public și a organului emitent al normei atacate, la toate pretențiile părții reclamante, Tribunalul declară, prin decizie, neconstituționalitatea respectivei reglementări, fără alte măsuri suplimentare. În caz de achiesare parțială, cauza se continuă, dar decizia trebuie să precizeze efectele achiesării, în conformitate cu condițiile precizate.

După primirea răspunsurilor, judecătorul raportor stabilește, prin încheiere, un termen comun de șapte zile calendaristice, pentru toate părțile, astfel încât acestea să certifice probele și să le prezinte. Raportorul admite răspunsurile considerate adecvate față de pretențiile părților și le respinge pe cele considerate inadecvate, fără posibilitate de atac, apoi stabilește termenele și formele de executare în decursul următoarelor șapte zile calendaristice.

Odată ce dovezile au fost înfățișate, iar cauza s-a transferat părților, acestea își pot prezenta concluziile, în formă scrisă, în termen de alte șapte zile.

Acțiunile procedurale fiind încheiate, Tribunalul se pronunță în termen de cincisprezece zile de la data prezentării concluziilor de către părți și, în orice caz, în termen de maximum două luni de la data admiterii acțiunii.

Decizia Tribunalului este adusă la cunoștința părților și trimisă spre publicare în Monitorul Oficial al Principatului Andorra, dată de la care va intra în vigoare.

7. Ce soluții pronunță instanța de contencios constituțional? Exemplificați.

Tribunalul Constituțional poate declara că reglementarea contestată este sau nu în concordanță cu Constituția, în tot sau în parte. Dacă o declară neconformă, instanța se pronunță asupra nulității absolute și a suprimării efectelor eventual produse în cursul perioadei sale de valabilitate. Pentru aceasta, la decizie se publică, sub formă de tabel, o anexă care va indica validitatea normelor abrogate prin dispozițiile declarate neconstituționale. Părțile interesate au la dispoziție un termen de maximum cincisprezece zile pentru a solicita autorităților publice restabilirea situației juridice ce fusese afectată de aceste reglementări.

8. Modalități de îndeplinire a deciziei instanței constituționale: conduita autorităților publice vizate după soluționarea conflictului. Exemplificați.

Hotărârile prin care se declară neconstituționalitatea parțială sau totală a normelor contestate au efect de la data publicării lor în Monitorul Oficial al Principatului. Cu excepția cazurilor de aplicare retroactivă favorabilă, rămân valabile efectele în curs produse de aceste norme mai înainte să fi fost anulate, în măsura în care nu s-au adoptat norme noi care să reglementeze situațiile juridice pre-existente.

III. EXECUTAREA DECIZIILOR CURȚII CONSTITUȚIONALE

1. Deciziile Curții Constituționale:

- a) sunt definitive;
- b) pot fi recurate, situație în care se vor arăta titularii dreptului, termenele și procedura;
- c) produc efecte *erga omnes* ;
- d) produc efecte *inter partes litigantes*.

În cazul în care Tribunalul Constituțional se pronunță pe fond, deciziile sunt definitive, nesuscetibile de recurs și obligatorii *erga omnes* în toate procedurile, cu excepția recursului de *amparo*, în acest caz deciziile fiind obligatorii *inter partes*.

2. De la publicarea deciziei în Monitorul/Jurnalul Oficial, textul de lege declarat neconstituțional:

- a) se abrogă;
- b) se suspendă, până la punerea de acord a actului/textului declarat neconstituțional cu prevederile legii fundamentale;
- c) se suspendă, până când legiuitorul invalidează decizia instanței constituționale;
- d) alte situații.

În cazul în care Tribunalul decide că norma contestată este neconstituțională, în tot sau în parte, aceasta este abrogată.

3. Odată ce curtea constituțională a pronunțat o decizie de neconstituționalitate, în ce mod este aceasta obligatorie pentru instanța de fond și pentru celelalte instanțe judiciare?

Deciziile Tribunalului Constituțional sunt obligatorii pentru puterile publice și pentru persoanele particulare (articolul 95 din Constituție).

Articolul 2 din Legea specială prevede că jurisdicția Tribunalului Constituțional cuprinde întreg teritoriul statului Andorra, este superioară în ordinea de drept și în exercitarea competențelor sale, astfel cum sunt definite prin Constituție și respectiva lege, deciziile acestuia fiind obligatorii pentru puterile publice și persoanele particulare; hotărârile sale au autoritatea de lucru judecat, iar doctrina de interpretare a Constituției elaborată de Tribunal și aflată la baza deciziilor sale este obligatorie, de asemenea, pentru instanțele de drept comun.

4. Atât în controlul *a posteriori* cât și în controlul *a priori*, legiuitorul își îndeplinește, de fiecare dată, și în termenele prevăzute, obligația constituțională de a elimina aspectele de neconstituționalitate?

Legiuitorul respectă deciziile Tribunalului Constituțional, ca atare și-a îndeplinit până în prezent obligația constituțională ce-i revine. El acționează cu celeritate, deși legislația andorrană nu prevede un termen limită.

5. **Ce se întâmplă în situația în care, în termenul prevăzut de Constituție și/sau legislație, legiuitorul nu înlătură viciul de neconstituționalitate? Exemplificați.**

Acest aspect nu a fost prevăzut de legislația din Andorra.

6. **Prin intermediul altui act normativ, legiuitorul poate consacra din nou soluția legislativă declarată neconstituțională? Argumentați.**
7. **Curtea Constituțională are posibilitatea de a însărcina alte organe cu executarea deciziilor sale și /sau de a stabili modul în care acestea urmează a fi puse în executare într-o anumită cauză?**

Legea specială a Tribunalului Constituțional nu prevede nimic în acest sens, însă nici nu a existat vreun caz.